

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Maisemat kuntoon – maisemasta mahdollisuuksia yritystoimintaan

Tuuli Mäkinen ja Tiina Kuittinen, MKN Itä-Suomi

Maisemat kuntoon -hanke

- Kylämaisemia ympäri maan uhkaavat umpeenkasvu ja maankäytön muutokset.
- Paikallista aktiivisuutta ja yhteistyötä tarvitaan hoidon kohdentamiseen alueille, jotka paikallisesti koetaan tärkeimmiksi säilyttää.
- Maisemien hoito edistää kulttuuriperinnön ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä, lisää kylien houkuttelevuutta ja tarjoaa mahdollisuuksia yritystoiminnalle.
- Toteutus 2023-2024, rahoitus Oulujärvi LEADER
- Kajaani, Paltamo, Puolanka, Vaala
- Haasteita: Pirstoutunut maanomistus ja erilaiset tavoitteet
- Jatkuvuuden puute rahoituksessa
- Vanheneva väestö
- Osaavien tekijöiden saatavuus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Hankkeen järjestämät perinneaitakurssit

Kainuun opisto, Paltamo, 2023

Lamminahon perinnetalo, Vaala, 2024

Muita työpajoja ja kursseja

**Pellavatyöpaja, Kajaani
(Lehtovaara) 2024**

**Raivaussahakurssi nuorille,
Paltamo 2024**

Mahdollisuuksia yritystoiminnalle

- Raivaus-, aitaus-, ja niittotyöt
- Biohiiletys, raivausjätteen käsittely
- Aitamateriaalit
- Suunnitelmat ja kartoitukset
- Päre, tuohi, muut luonnontuotteet
- Nuotiopaikkojen ja laavujen hoito
- Kyltit, opasteet
- Vieraslajien torjunta
- Laite- ja välinevuokraus
- Perinnerakennusten kunnostus
- Matkailu

Virkistysalueiden rakenteet

- Esim. Kuluntalahden luontopolun kyltit: siperian lehtikuusta ja alumiinikomposiittilevyä
- Runot ja tekstit paikallinen harrastaja & Maisemat kuntoon -hanke
- Graafinen suunnittelu nuorelta yrittäjältä

Vieraslajien torjunta

- Maanomistajan velvollisuus hävittää haitalliset lajit, jos on vaaraa leviämisestä
- Komealupiini, jättipalsami, kurtturuusu (jättiputki vaatii erityisiä suojavälineitä)
- Tieto päivittyy jatkuvasti: esim. viitapihlaja-angervolla siirtymäaika 2025 asti
- Vinkki etenkin nuorille: ansaintamahdollisuus Crowdsorsa-sovelluksella (useat kaupungit)

Viitapihlaja-angervo

Espanjansiruetana, kuva: Pekka Malinen

Perinnebiotooppien kunnostus ja hoito

- Tyypillisin rahoitusmuoto 5-vuotinen maatalouden ympäristösopimus ja siihen liittyvät raivaus- ja aitaustuet
 - Myös yhteisö voi hakea
 - Myös luonnonsuojelulain tuella tehtävät (hankintailmoitukset.fi) sekä yksityisten tai hankkeiden työt
- Raivaus-, niitto- ja aitaustyöt hoitosuunnitelman mukaan
 - Tavoite: metsälaidun, hakamaa, avoin niitty tai keto?
 - Huom. ympäristösopimuksen ehdoissa niittojätteen korjuu alueelta
 - Laiduneläinten valvontatyöt

Miten huomioidaan hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuus maisemanhoitotöissä?

- Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät alueet hoidon piiriin
- Säästetään maisemapuita, kolopuita ja lahopuuta
- Ei poisteta kaikkea puustoa – esim. pensaita voi muotoilla yksirunkoisiksi ja puita pystykarsia
- Vältetään maan muokkausta
- Hyödynnetään raivausjäte paikallisesti
- Tulevaisuuden mahdollisuuksia: peltometsäviljely, kosteikkoviljely?

Laidunpankki.fi – ilmoita luonnonhoidon palveluista, eläimistä tai laitumista

**L Aidun
P ANKKI**

Etsi luonnonhoidon palveluntarjoajaa

Palveluntarjoaja, [rekisteröidy](#) Laidunpankkiin niin saat tietosi mukaan!

PALVELUN TYYPPI:

-- Kaikki --

MAAKUNTA:

-- Kaikki --

TOIMIALUE:

-- Kaikki --

Etsi palveluntarjoajia

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Vesienhoitotyöt

- Vesikasvillisuuden niitto
- Raivausnuottaus
- Ennallistaminen
- Kosteikot ja kosteikkorakenteet: pohjapadot, säätöpadot, laskeutusaltaat, kaksitasouomat

Oheistuotteita kulttuurimaisemista?

- Leikkokukat
- Luonnonyrtit
- Hunaja
- Pellava ym. kuitukasvit
- Kranssit, koristeet
- Biohiili
- Paju
- Kuivikkeet, maanparannusaineet
- Lehdekset kotieläimille ja lemmikeille

Kuva: Elsa Hietala

Vinkki: virkistyspäivä maisemaan

- Maisemanhoitoa voi harjoittaa myös vaikka tiimipäivän aktiviteettina
- Hyvä tapa tuoda yritystä tai yhdistystä esille
- Esim. vieraslajien torjunta, niittytalkoot, virkistysalueen raivaus
- Vinkkejä ja tarpeita voi kysyä esim. kyläyhdistyksiltä tai Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijoilta

Kuva: Marja-Stiina Suihko

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Kempasvaara, Puolanka

- Perinneytiön hoito talkoilla, maanomistajalle apua maatalouden ympäristösopimukseen
- Vuosittainen Heinäpäperinne

Ryhtälänsalmi, Puolanka

- Järvimaiseman avaus kylän aktiivien toiveena
- Yksityisten maanomistajien ja osakaskunnan maita
- Vesijättömaat usein otollisia kohteita maisematöille

Kuluntalahti, Kajaani

- Venesataman ympäristön raivaus
- Linnunpönttötalkoot
- Luontopolku-projektin tukeminen (polun rakenteiden rahoitus LähiTapiola Kainuu-Koillismaan käyttörahastosta)
- Yhteistyössä kyläläiset, kaupunki, osakaskunta, paikallinen yrittäjä

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

- Yhteispohjoismainen hanke 2022-2023, jossa tutustuttiin pellavan matkaan kuiduksi ja elvytettiin pellavaperintöä
- Hankkeessa kannustettiin yksityishenkilöitä viljelemään pellavaa neliömetrin alalla, yhdistyksiä esim. aarin alalla
- Ranskalaista Lisette-kuitupellavan siementä jaettiin osallistujille Taitoliiton ja Maa- ja kotitalousnaisten kautta
- Itä-Suomessa mm. Ensilän palstaviljelijät Kajaanissa osallistui

Neliömetri pellavaa -hanke

- Itsepölytteisenä ei ole varsinainen pölyttäjäkasvi, mutta käy seoksiin
- Maisemapellon pellava käy esim. kransseihin!
- Jokioisissa 2017 kylvettiin Suomen lippu valko- ja sinikukkaisista pellavista

Pellava maisemakasvina

Lisätietoa

- Mikä kulttuuriympäristö? Käsikirja maaseudun kulttuuriympäristöihin ja niiden hoitoon

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/uploads/ProAgria/Ita-Suomi/MKN-IHKU-kasikirja.pdf>

- Yhteinen ympäristö –hankkeen loppujulkaisu https://msl.fi/wp-content/uploads/2022/12/Yhteinen-ymparisto-nakymia-ymparisto-ja-maisemanhoitoyrittajyyteen_hankejulkaisu2022.pdf

